Bilinmeyen Şarkışla Şairlerinden

Halil Soylu

Emin KUZUCULAR

Şarkışla'nın Akçakışla bucağında doğup büyüdü. Onu sadece kendi çevresi tanıyor. Dışarıya çıkmamış, bir tarafı gezip görmemiş ki.. Hep yaşadığı toplumun dertlerini dile getirmiş. Uzun bir yaşamı ve ayrı bir hayat hikâyesi var.

Çitekeş şairin doğum yılı 1902. Anasının adı Rahma, babasınınki ise, Osman. Her ikisi de Akçakışla'dan. Bir de ağabeyisi Muharrem var .Muharrem Rus harbinde esir düşmüş, sekiz yıl Rusya'da kalmış. Dönüşünden bir müddet sonra felç olmuş. Tam on iki yıl yataktan çıkamamış. Bu nedenle ailenin bütün yükü Halil'in zayıf omuzlarına yüklenmiş. Bir defa evlenmiş, ama bir hayli çocuğu olmuş. Karısı beş defa ikiz doğum yapmış, birçoğu ölmüş. Şimdi hayatta beş oğlu ile bir de kızı var. Torunlarına karşı olan sevgisi oğullarından fazla.

Halil'in karısı, kardeşi Muharrem'den önce ölmüş. Hem kardeşine, hem de çocuklarına bakmak onu zamanından önce yıpratmış. Diyor ki :

" Ben hem analık yaptım, hem de babalık. Bu iş çok zor. "

Halil Soylu, önceleri usta malı türküler söylerdi. Çok güzel halk hikâyeleri anlatırdı. Şairliğe sonradan başladı. Sıvas'taki şairler arasında, bâde içerek şair olunur, diye bir gelenek vardır. Halil: "Ben bâde falan içmedim beni derdim ağlattı, derdim söyletti. Çoğu şairin gönlünde bir yosma yatar; benimkinde çakal bile yatmıyor" diyor. Şairliğe başlayışını da şöyle anlatıyor: "Köyümüzde her yaz mutlaka yaylaya gidilir. Ben fakirlik yüzünden bir defa olsun gidemedim. Bir gün heveslendim. Kağnımı koşup yola çıktım. Niyetim hem biraz odun getirmek, hem de bu vesileyle akrabalarımı ziyaret etmekti. Ama ne yüzüme bakan oldu, ne de misafir eden. Bir kısmı görmemezlikten geldi, bir kısmı da gördü aldırmadı bile. Onların bu davranışını bana çok dokundu. Kağnımı çamların karanlığına çekip gizledim. Öküzleri ota saldım. Açtım dağarcığımı, yavan ekmeğimi gevşemeğe başladım. Lâkin yutkunamadım. Lokmalar boğazıma düğümleniverdi.

" İşte o sıra da karım, gözümün önüne geldi. Eler yaylaya giderken bir köşeye çekilir uğrun uğrun ağlardı. Ben ki bütün ömrümce komşuların mutluluğu için çabalarım. Akrabalarıma -karınca kararınca- yardım ederim. Onların bu umursamazlığına çok üzüldüm. Ben de eller gibi koyunlu koçlu olsaydım, şu sarı çamların altında benim de yaylam olurdu, obam olurdu. Hıçkıra hıçkıra ağladım. Derken dalmışım. Telaşla uyandım ve farkında olmadan bir türkü mırıldanmağa başladım. İşte bu türkü benim ilk şiirimdir.

" Tanrı isteyene istediğini elbet veriyor. Ben de zamanla mal, mülk sahibi oldum. Eller gibi o yaylayı çok yayladım. Fakat o günkü acıyı bir türlü unutamadım. Ne garip tecellidir ki, benden ayrılan büyük oğlum Osman, bir yıl olsun yaylada misafir olamadığı için, benim gibi bir kenara çekilmiş, o da içlene içlene aynı yerde ağlamış.

" Bunun içindir ki, ben en çok bu yayla şirimi severim.

Yaylam sana göç eylesem elinen
Vasfedeyim ahvalimi dilinen
Koklamadım mor sümbülü elinen

Şen ol yaylam şen ol sende nem var ey
Yüreğimde türlü türlü gam var ey

Yaylam sana ben elinen konmadım
Güzeller içinde yari görmedim
El uzatıp gonca gülün dermedim
Şen ol yaylam şen ol sende nem var ey
Yüreğimde türlü türlü gam var ey

Yel esince sarı çamlar sızlar
Ağ koyunlar gelir, meler kuzular
Sefil gönlüm ikbalini arzular
Şen ol yaylam şen ol sende nem var ey
Yüreğimde türlü türlü gam var ey

Soğuk suyun gürül gürül devrilir
Boz dumanlar belde belde çevrilir
Bir gün olur can cesetten ayrılır
Şen ol yaylam şen ol sende nem var ey
Yüreğimde türlü türlü gam var ey

HALİL SOYLU der ki ben de çevrildim
Yandım tavalarda piştim kavruldum
Artık şimdi komşulardan ayrıldım
Yıkıl yaylam yıkıl sende nem var ey
Yüreğimde türlü türlü gam var ey

Halil Soylu'yu son olarak 1965 yılının Kışında Sosyal Sigortalar hastanesinin hariciye koğuşunda gördüm. Ayağı kırılmıştı. Ziyaretim kısa sürdüyse de, faydam çok oldu. Onu kendi ağzından bir kere daha dinledim. Tesadüfe bakın ki, yetmiş beş yıllık ömründe aynı ayağı üç defa kırılmış. Hem de yirmi beşer yıllık ara ile. Bu yüzden sakat kalmış. Halk yüzüne karşı "Halil Usta" diyor. Ama gıyabında konuşurken " Yanuk Halil" diye anıyor. Söylemeyi unuttum galiba; Halil kara yapı ustası. Köyde elini vurmadığı, yapıp bitirmediği bir ev yok. Şimdi herkes onu sevip sayıyor Biliyorlar ki günün birinde ona işleri düşecek. Aslında babacan tavırlı, sohbeti tatlı bir ihtiyar. Konuşurken gözlerinin içi gülüyor, dinlerken pür dikkat kesiliyor.

"Çoluk çocuktan kimler var yanında?" soruma şu karşılığı verdi:

Üzlüyorum Şevki ile Osman'ı
Mustafam da ikizlerin aslanı
Sefil Gani İstanbul'a yaslanı
Yavrularım yüreğimde allanır
Beş yavrum var dallarında sallanır

" Beşincisi kim?" dedim.

" Kadim, dedi; Almanya'da. Gönlüm kırıldı da adını anmıyorum. Bir de kızım var Kore'de. O da ayrı sayılır. Aslında bizde çok ya, hangisini sayayım. Düzineyi geçti. Tek çift çok. "

Çifter çifter yürüdüler
Darmadağın dağıldılar
Birer birer devrildiler
Biri bana yar olmadı

En çok karısının ölümüne üzülmüş. Onun ardından söylediği şiirden şimdi aklında şu iki dörtlük kalmış:

Yalan dünya döner yalan
Bir dubara bir de dümen
Sevk eyledik tümen tümen
Acı çeken kalan imiş

Gâh ağladık gâhi güldük
Gâh söyledik gâh oturduk
Ârif meclisinde durduk
Kemal'eren zaman imiş

" Ben bir sevda âşığı değil, çile şairiyim. Okumam yazmam yok. Birçokları geldi, dinlediler. Epeyce şiirimi alıp götürdüler. Bana umut da verdiler ama, hiçbirinden fayda göremedim. Onlar şiirlerimi değil, umutlarımı da beraber götürdüler. Okur yazar olsaydım bir deftere yazar, size birşeyler verebilirdim. Aklım darmadağınık. Cehalete sitemim şu:

Okuyup da yazamadım
Sıra sıra dizemedim
Güzel yerler gezemedim
Cahil sözü duman imiş

Kâmillerin kelamı var
Kâtiplerin kalemi var
Cahilerin bir namı var
Ermiyen ot saman imiş

Okuyup da yazsa idik
Bir deftere dizse idik
SOYLU HALİL dese idik
Adımız nam alan imiş

Sene 1945 ya da 46. Halk Akçakışla'ya kendi gücü ile okul yapmaya kalkmış. Şairimiz, başlamasından bitimine kadar orada fise- ►

bilillah çalışmış. Kaymakam bu hizmetine karşılık seksen lira para ile bir takım elbise hediye etmiş. Halil çok sevinmiş. O gün tarlaya ayrık toplamaya gitmişler. Yeleği de sırtında. Güneş alını soldurmasın diye çıkarıp ayrık yığını'nın altına gizlemiş. Kimsenin haberi yokmuş. Köyden gelen anası, bu ayrıklar da ne duruyor, ben de onları ortadan kaldırayım deyip, ateşlemiş. Yelekle beraber seksen lira da yanıp kül olmuş. Neden sonra işin farkı'na varan Halil'in durumunu anlatmağa hacet yok. Ama gene de bir defa onun ağzından dinleyelim:

Ayrık yandı kaba kaba tütüyor
Bugün sarraf oldu para satıyor
Garip anam dumanlara bakıyor
Bu nasıl iş idi geldi başıma
Bu yoksulluk gene çöktü döşüme

Destan çok uzun.. Seksen liranın acısı ve hayali ondan da uzun. " Bu para ile ben çok şeyler alırdım, diyor. Ne fayda ki alev aldı, yel götürdü. "

Halil Soylu'nun takdir edilen yönü irticalidir. Olaylar'ı hemen dile getirir. Veysel Şatıroğlu'nun bu özelligini takdir ettiği doğrudur. Hastanede ziyaretimiz sırasında bize söylediği şu deyiş, irticaldeki ustalığını kanıtlamağa yeter sanırım :

Ağlay'ı sızlayı geçti ömrümüz
Yara belli değil dert belli değil
Çile çeke çeke soldu gülümüz
Çiçek belli değil yurt belli değil
Felek defalarca kırdı belimi
Lâl eyledi şakır olan dilimi
Öyle istedim ki şimdi ölümü
Neşter belli değil ip belli değil

Sonumuz bu muydu ey kadir Hüda'm
Ağlamak da bana yakıştı müdam
Eğer bir kez daha ben sağ çıkarsam
Ecel belli değil dert beli değil

Den ki dert çekerek öldü HALİL'im
Ak alnıma böyle yazmış habib'im
Kırık çıkık oldu her an nasibim
Üçe beşe çıktı kırk belli değil

Halil Soylu'nun Şiirlerini torunu derlemeğe başlamış. İleride bir kitapçık olarak basılırsa bu mutsuz şairin eserlerinin tümünü bir arada görmek olanağı'na kavuşacağız. Tüm dileğim de budur. Şiirlerinden bir örnek daha vereceğim. Bunu yol yapmaya gittiği Samsun ilimizin Şahinkayası mevkiinde söylemiş. Kendisinin en çok sevdiği deyişlerinden birisi de bu.

Bir selam ver dilber meftunum size
Kul olup kapında kalayım mı ben
Aşkın sevdasını sardım sineme
Pervan'olup nara döneyim mi ben

Beni meftun eder nazik sözlerin
Ağzıma dokunsa o mah yüzlerin
Âlemi yak'yor ela gözlerin
Aşkın ateşine yanayım mı ben

Gündüz ayanımda gece düşümde
Aşka saldın beni bu genç yaşımda
Bir gececik mihman olsam döşünde
Gülden intikamım alayım mı ben

Aşık HALİL gelir yolda yolunca
Aşkın deryasına n'olur dalınca
Gülşen bahçesine bir dem girince
Uzanıp gülünü dereyim mi ben

Türk folkloruna 1924 yılından beri emeği geçen
BARTIN GAZETESİ Sahibi ve Başyazarı
değerli gazeteci

CEMAL ALİŞ

22-6-1977 Günü Ankara'da vefat etti

Bu vefakâr ve fedakâr yazarımız hakkında gelecek sayımızda geniş bilgi vereceğiz.